Generatory Energii Społecznej w Gogolinie: Jak lokalne wspólnoty budują siłę i odporność

16 września 2026 roku w Centrum Przesiadkowym w Gogolinie odbyła się regionalna konferencja pt. „Generatory energii społecznej: Co może je powstrzymywać?”. Wydarzenie zorganizowane przez Powiat Krapkowicki, Powiat Bytowski, Fundację GAP oraz Lokalne Partnerstwa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności stało się przestrzenią wymiany doświadczeń dla samorządowców, ekspertów oraz liderów pozarządowych. Spotkanie otworzył wykład prof. Jerzego Hausnera na temat regeneratywnej siły lokalności oraz wprowadzenie prof. Cezarego Obracht-Prądzyńskiego. Podczas trzypanelowej konferencji samorządowcy, eksperci i liderzy organizacji pozarządowych szukali odpowiedzi na pytanie, jak przekuć lokalną energię w trwałą odporność społeczną.

Siła współpracy: Od gorsetu biurokracji do budowania autentycznych relacji

Pierwsza część obrad skupiła się na kondycji społeczeństwa obywatelskiego oraz relacjach na linii urząd–mieszkaniec. Dyskutanci wskazywali na rosnące napięcie pomiędzy pokusą technokratycznego zarządzania i realizacją sztywnych procedur a rzeczywistym uwspólnotowieniem samorządów. Podkreślano, że choć Polacy wykazują unikalną zdolność do natychmiastowej, oddolnej samoorganizacji w sytuacjach kryzysowych — takich jak powódź czy pandemia — to utrzymanie długofalowego, systematycznego zaangażowania w warunkach codziennych pozostaje sporym wyzwaniem.

Głównym hamulcem okazuje się postępująca centralizacja przepisów oraz nadmierna biurokracja, która zmusza lokalne władze i społeczności do skupiania się na ewidencjonowaniu dokumentów zamiast na elastycznym działaniu. Wyrazistym dowodem na to, że prawdziwe partnerstwo potrafi pokonać odległości i bariery proceduralne, okazała się historia współpracy dwóch odległych geograficznie powiatów. Wskazano, że bezpośrednie wsparcie finansowe

przekazane po kataklizmie powodziowym pozwoliło na błyskawiczne zaprojektowanie i wybudowanie tymczasowej przeprawy mostowej. Panel zwieńczyła konkluzja, że warunkiem koniecznym do uzdrowienia spraw publicznych jest odejście od cyfrowych, równoległych monologów i powrót do bezpośredniego, cywilizowanego sporu w przestrzeni lokalnej.

Siła kultury: Pasja animatorów w starciu z „grantozą"

Drugi panel pokazał, że animacja kulturalna w małych miejscowościach opiera się na pasji jednostek, ale wymaga stabilnych fundamentów. Zaprezentowano szeroki wachlarz inicjatyw skierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem lub samotnością, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. Działania te obejmują zarówno tworzenie bezpiecznych przestrzeni do rozmowy i integracji, jak i promocję rękodzieła czy lokalnej tradycji.

Gorącą dyskusję wywołał temat finansowania kultury. Przedstawiciele Lokalnych Grup Działania wskazywali, że unijne i rządowe fundusze zewnętrzne stanowią bezcenny bodziec stymulujący mieszkańców, z małych dotacji tworzący projekty o wielokrotnie większej wartości społecznej. Z drugiej strony praktycy i nauczyciele wyrażali frustrację z powodu tzw. „grantozy" — konieczności ciągłego pisania wniosków i rozliczania papierów, co wymusza akcyjność, a odciąga od merytorycznej pracy dydaktycznej i artystycznej. Zwrócono również uwagę na nowoczesne, partycypacyjne modele zarządzania domami kultury, gdzie klucze do obiektów i decyzje budżetowe oddaje się w ręce mieszkańców, oraz na mobilne inicjatywy, takie jak bibliobusy docierające z książką do najmniejszych wsi.

Siła kobiet i zdrowie: Profilaktyka, solidarność i pokonywanie samotności

Ostatni panel poświęcono kluczowej roli kobiet jako animatorek zmian, liderek wsparcia oraz „menedżerek zdrowia" w rodzinach. Omówiono nieformalne, pozbawione barw politycznych inicjatywy samorządowe, które integrują setki kobiet w różnym wieku, łagodzą wypalenie i promują dbanie o dobrostan psychofizyczny. Wybrzmiało, że kluczowym filarem takich działań jest profilaktyka — organizacja ogólnodostępnych, bezpłatnych badań, które ratują życie w

przypadku wczesnego wykrycia chorób nowotworowych.

Poruszono także problematykę przełamywania tabu wokół męskiej profilaktyki zdrowotnej. Zauważono, że to właśnie partnerki i matki najczęściej motywują mężczyzn oraz młodych chłopców do przełamywania wstydu i wykonywania badań diagnostycznych. Z kolei odpowiedzią na rosnący problem samotności wśród młodych generacji stały się dynamicznie rozwijające się, luźne grupy wsparcia tworzone w mediach społecznościowych. Zapewniają one młodym kobietom bezpieczną przestrzeń do rozwijania pasji, nawiązywania autentycznych relacji i przełamywania barier bez lęku przed oceną.

Budowanie odporności na zasadzie „spół, wielo i wzajemnie”

Podsumowując całe wydarzenie, podkreślono, że odporność lokalnych społeczności nie rodzi się z samej infrastruktury, lecz z siły relacji międzyludzkich opartych na zasadzie współdziałania, wielopokoleniowości i wzajemności. Przezwyciężenie izolacji i samotności wymaga wyjścia z domów, obecności w przestrzeni publicznej oraz pielęgnowania wzajemnego szacunku — wartości, które stanowią najważniejszy generator społecznej energii.

„Zadanie publiczne „Wzmocnienie marki i potencjału OEES HUB - rozwój i silna marka think tanku ekonomii wartości” sfinansowane jest ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030.

Treści odzwierciedlają jedynie opinię ich autora. NIW-CRSO nie jest odpowiedzialny za sposób wykorzystania zawartych w nich informacji.